

Setembre social | Actualitzat el 08/11/2023 a les 09:00

De baix cap a dalt: el rol de les comunes al Nord-est de Síria

Reportatge de Joan Vives Cànaves des de l'Administració Autònoma del Nord-Est de Síria, territori kurd conegut com a Rojava | Conversa amb diversos responsables de les comunes de Qamishlo, capital de facto d'aquest territori autònom kurd

Exterior de la comuna Sehîd Emîna a Qamishlo | Joan Vives Cànaves

Qamishlo, juntament amb Heseke i Raqqa, és una de les ciutats més grans del Nord-est de Síria, organitzada en el marc de l'Administració Autònoma del Nord i Est de Síria (AANES). Des del 2012, les regions kurdes prèviament controlades per Bashar Al Assad gaudeixen d'un autogovern en forma d'autonomia democràtica.

La diferència entre l'AANES i tants altres territoris del món que s'anomenen democràtics és que fonamenten l'espai de presa de decisió i organització de la vida social en la unitat més petita, la comuna. Aquesta característica ha cridat l'atenció a escala mundial com a exemple d'una democràcia directa en mig de la guerra, atacs constants, embargament econòmic i tota mena de dificultats. Potser és justament per l'organització comunal i la solidaritat popular que dotze anys més tard el projecte autònom al nord-est de Síria segueix en peu.

El sistema de l'AANES s'organitza a través d'un conjunt de xarxes horitzontals i verticals coordinades entre si, amb el centre organitzatiu en la comuna alhora que es desenvolupa l'organització autònoma de dones, i tot un conjunt d'organitzacions i institucions culturals, polítiques, religioses, associacions de treballadors/es, autodefensa, economia, acadèmies, universitats i

transport, entre d'altres. En el plantejament del sistema, cada espai de la vida compta amb el seu òrgan organitzatiu per al funcionament col·lectiu de la vida social.

El territori controlat per l'AANES està dividit en 7 regions, tot i que el cantó d'Afrin i les ciutats de Gire Spi i Serekaniye estan ocupades per Turquia des de 2018 i 2019 respectivament. Cada regió cantonal té centenars de comunes que inclouen d'entre 200 i 400 famílies als barris i ciutats o tantes famílies com formin part d'un poble. Cada comuna té diverses comissions que s'encarreguen de l'economia, l'educació popular, els espais autònoms de dones o l'autodefensa.

Un component important de la resistència

Parlem amb Efram Melkê, copresident de la Comuna Sehid Emîna; Hafiza Omer, copresidenta de la Comuna Sehid Seydo (i mare del jove Dilo, caigut en combat) i amb la copresidenta de la Comuna d'Al-Tayy, que no ha volgut compartir el seu nom. Hem realitzat una selecció d'algunes respostes realitzades en mig de llargues converses amb Cay (Té) al voltant de l'estufa de gasolina, la Sobé.

L'Efram ens explica l'organització i les tasques bàsiques de la comuna: hi ha set comitès bàsics i tres persones responsables a cada comitè, així com els responsables de la comuna. Però com a membres de la comuna, tota la gent del barri és membre de la comuna, i com a tal té dret a ser els administradors dels comitès. «Sempre ho dic, en general, tota la gent del barri en forma part», afirma Efram.

«Com a copresidents de la comuna, venim cada dia aquí i fem la nostra feina diària. Treballem per i amb els veïns i veïnes, com per gestionar els serveis i les signatures necessàries per als expedients per l'ajuntament o altres institucions com els consells, estacions de servei o productes bàsics. Tractem d'atendre les demandes dels veïns i veïnes, sobretot en aquestes situacions difícils que vivim per l'embargament i l'augment del valor de les divises. També fem visites a les famílies, tant aquelles que es troben en bona situació com les que passen un moment difícil», relata l'Efram.

Efram Melkê, copresident de la Comuna Sehid Emîna, amb la seva família Foto: Joan Vives Cànaves

Li preguntem també pels anys de desenvolupament de la comuna, especialment en temps de guerra; en els darrers anys, les comunes s'han convertit en un component molt important de la resistència, per exemple en educació, sanitat o autodefensa. Ens respon que «la comuna o qualsevol altre comitè, no mostra el seu rol en situacions pacífiques i fàcils, però en situacions difícils, de guerra, el seu paper és cabdal. Les comunes han de funcionar com a grup orientador, han de conscienciar, aconsellar i guiar la gent, perquè sovint hi ha rumors (la gent ha de saber el que passa a través de la comuna). Perquè volem donar importància a l'educació i a la formació, és perquè com diu el PYD [partit que representa la línia del sistema comunal proposat per Abdullah Öcalan] si som un poble sense educació i no som capaces d'analitzar, no podrem assolir el camí correcte».

Si torna a haver-hi guerra, el comitè de Salut farà la seva feina d'alerta i prevenció contra els gasos químics, o el subministrament de medicines que calguin. Això s'aplica a totes les comunes i comitès, són com un cercle, cadascú assumeix el seu paper. Però el més important és la conscienciació i formació, un cop esdevé situació de guerra, aquesta feina feta és gran part de la solució. Per descomptat, les dones en aquestes situacions assumeixen les seves funcions i treballen igual que els homes. Els tres pilars de les comunes són l'autodefensa, formació i reconciliació.

«El principal rol de la comuna és el de reconciliació»

El copresident de la Comuna Sehid Emîna ens explica que els grups d'autodefensa es basen en patrulles per a la protecció del barri, tot i que la formació popular, l'educació ideològica, va molt lligada també al concepte d'autodefensa. «El principal rol de la comuna és el de reconciliació», comenta, «l'objectiu és resoldre els problemes dins del barri i dins de la comuna. Resolem aquí els problemes que sorgeixen entre dos bàndols i no acudim al Consell de justícia. Si el problema és

gran, ens coordinem amb el Consell de Justícia, però intentem resoldre la majoria dels problemes amb solucions que siguin acceptables per a ambdues parts».

Per altre costat, la Hafiza Omer del barri d'Anteriye (als afores de Qamishlo) ens explica sobre l'organització al seu barri i la comuna. «La copresidència es basa en el vot del poble, per tant, ningú pot ser escollit ni obtenir un càrrec directament, sinó a través de les eleccions. En la mateixa reunió es proposen i s'estableixen els comitès de reconciliació, serveis bàsics, economia, joventut i de dones. Actualment, quatre dels nostres comitès estan en ple funcionament. Fem tot el possible per a la nostra gent i intentem resoldre els problemes perquè no hi hagi queixes, tot i això hi ha dificultats. La gent ve a la nostra comuna i expressa les dificultats a les quals s'enfronten. Com a comuna, la via d'actuació és anar al consell del barri i fer reunions de coordinació, on es posen en comú aquestes situacions. També es reuneixen tots els comitès (serveis, reconciliació, seguretat i autodefensa...) amb les comunes i els responsables dels consells [nivell superior], i compartim el que tenim amb ells. Cada mes ens reunim amb totes les institucions. Podem assegurar que la nostra feina camina amb èxit, treballem segons les nostres capacitats».

En la conversa, la Hafiza mostra la importància i el valor dels caiguts al llarg d'aquests anys de guerra per l'alliberament. Les comunes s'anomenen *Shhid*, que vol dir *Màrtir* en kurd. Cada comuna està dedicada a un màrtir d'alguna família de la comuna.

«Avui en dia, com a Administració Autònoma, al consell de dones, tota la feina que fem és pel bé del poble i en memòria dels nostres màrtirs, que van oferir la seva vida. Així que si no fem tot el possible per a la regió, seria una traïció. Tots els màrtirs tenien famílies, germans, pares... ho van fer tot per la regió. I el nostre deure és seguir per aquest camí, continuar el seu camí, si no ho féssim voldria dir que no apreciem el que van donar, però creiem en ells i elles, fixa't en quantes institucions i desenvolupaments hem fet en deu anys. Podem assegurar que això està aixecat amb la sang dels màrtirs».

«Tot passa per les comunes»

Al-Tayy és un poble als afores de Qamishlo, a pocs quilòmetres de la frontera amb Turquia, actualment fàcilment visible per un mur de més de dos metres que divideix tota la frontera. Des del poble es pot veure clarament com divideix els camps entre Nuseybin (Turquia) i Qamishlo (AANES).

La responsable d'aquesta comuna ens explica que cada barri té el seu propi consell i la comunitat està afiliada a la comuna, a l'any es duen a terme dues reunions grans, una a la part oriental de Qamishlo i l'altra a la línia oest. Però comenta: «Al final tots som un òrgan. Durant les reunions, exposem la situació, ens fem preguntes, parlem dels treballs de les comissions, entre d'altres, el treball de reconciliació o el rol de la Mala Jinê [Centre de Dones, organitza la part autònoma, i s'encarrega dels temes relacionats amb la violència de gènere, formació autònoma, accions, i qualsevol qüestió dirigida específicament a les dones]. Tenim també relacions i comunicació amb totes les institucions de la ciutat».

Hi ha vuit consells a Qamishlo, hi ha una relació fluida amb els consells de ciutat, el centre municipal, subministraments, economia, seguretat i HPC (forces d'autodefensa popular). «Si no ens reuníssim amb ells, no podríem portar la veu del nostre poble i les seves necessitats a aquestes institucions, molts *deures* depenen de les comunes, tot passa per les comunes». Per exemple, si algú vol anar al servei militar, l'expedient ha de ser acceptat per la comuna, i les HPC.

En les diferents entrevistes també s'han exposat, com s'entreveu en les respostes, les dificultats econòmiques i de subministraments. L'embargament i els constants atacs de Turquia pretenen posar contra les cordes a l'AANES. Els corepresentants de l'Administració Autònoma han denunciat repetidament aquests atacs a les infraestructures civils bàsiques i la complicitat internacional. Tot i això, aquest debat també es porta a les comunes que, conscients de la situació i en afany de

resistència, busquen solucions col·lectives per pal·liar els efectes, prioritzar les necessitats de les famílies, compartir generadors, o establir comitès de seguiment per al bon repartiment del pa, el combustible o el gas.